

HE 110/2015 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi joukkoliikennelain 12 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan joukkoliikennelakia muutettavaksi siten, että Kotkan seudulla linja-autoliikenteen ja kevyen raideliikenteen toimivaltaisena viranomaisena toimisi Kotkan kaupunki ja Meri-Lapin alueella Meri-Lapin seudullinen kunnallinen joukkoliikenneviranomaisen. Kotkan kaupungin toimivalta-alueeseen kuuluisivat sen oman alueen ohella Haminan ja Pyhtään kuntien alueet. Meri-Lapin seudullisen joukkoliikenneviranomaisen toimivalta-alueeseen kuuluisivat Kemin, Keminmaan, Simon, Tervolan ja Tornion kuntien alueet Tornion kaupungin toimiessa keskuskuntana. Muutoksen tarkoituksena on tukea seudullista kehittymistä ja luoda edellytyksiä henkilökuljetusten tehokkaammalle järjestämiselle.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Joukkoliikennelain mukaan toimivaltaisia viranomaisia linja-autoliikenteessä ovat yhdeksän elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta sekä 26 kunnallista viranomaista. Kunnalliset toimivaltaiset viranomaiset ovat toimivaltaisia myös kevyttä raideliikennettä koskevissa asioissa. Kunnallisista toimivaltaisista viranomaisista kymmenen on seudullisia. Toimivaltaisia viranomaisia on pyritty kannustamaan siihen, että seudullisia kunnallisia viranomaisia muodostettaisiin lisää. Kunnallisesta itsehallinnosta johtuen muutokset toimivalta-alueissa edellyttävät kaupunkiseutujen omaa tahtotilaa.

Voimassaolevan lain mukaan Kotkan kaupunki ja Kemin kaupunki ovat kumpikin omalla alueellaan toimivaltaisia viranomaisia. Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hoitaa joukkoliikenteen viranomaistehtävät Haminan ja Pyhtään alueella ja Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muissa Meri-Lapin kunnissa kuin Kemin kaupungin alueella.

Joukkoliikennelakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että perustettaisiin Kotkan seudullinen kunnallinen toimivaltainen joukkoliikenneviranomainen ja Meri-Lapin seudullinen kunnallinen toimivaltainen joukkoliikenneviranomainen. Kotkan kaupungin toimivalta-alueeseen kuuluisi Haminan, Kotkan ja Pyhtään kuntien muodostama alue. Meri-Lapin seudullisen joukkoliikenneviranomaisen toimivalta-alueeseen kuuluisi Kemin, Keminmaan, Simon, Tervolan ja Tornion kuntien muodostama alue. Muutos esitetään toteutettavaksi muuttamalla joukkoliikennelain 12 §:ää, jossa säädetään reittiliikenneluvan myöntävistä viranomaisista. Joukkoliikennelain viittaussuhteista johtuen muutos vaikuttaa sisällöllisesti myös joukkoliikennelain 13 ja 14 §:ään. Kotkan kaupungin toimivalta ehdotetaan kirjoitettavaksi vastaavalla tavalla kuin muiden seudullisten toimivaltakaupunkien toimivalta on joukkoliikennelaissa kirjoitettu. Myös esimerkiksi Tampereen kaupunki toimii seudullisena kunnallisena toimivaltaisena viranomaisena vastuukuntamallilla ja sillä on seudullinen luottamusmieselin. Meri-Lapin seudullisen viranomaisen osalta perustettava viranomainen ehdotetaan kuntien pyynnöstä kirjoitettavan lakiin muodossa Meri-Lapin seudullinen kunnallinen joukkoliikenneviranomainen. Joukkoliikennelailla ei oteta kantaa siihen, miten viranomainen toimintansa sisäisesti järjestää.

Haminan, Kotkan ja Pyhtään kunnat ehdottavat, että Kotkan kaupungista tulisi seudullinen kunnallinen toimivaltainen viranomainen kolmen kunnan alueella. Tehtävän hoitamiseksi on kuntien yhteistoimintasopimuksella perustettu Etelä-Kymenlaakson henkilökuljetusyksikkö, joka toimii Kotkan kaupungin teknisen lautakunnan teknisten palveluiden vastuualueen alaisuudessa. Toimivalta-alueen muutoksen olisi kuntien esityksen mukaan tarkoitus tulla voimaan 1.1.2016.

Meri-Lapin kunnat – Kemin ja Tornion kaupungit sekä Keminmaan, Simon ja Tervolan kunnat – ovat edeltävän selvityksen perusteella päättäneet huhtikuussa 2015 ehdottaa, että Kemi-Tornion alueelle perustettaisiin joukkoliikenteen seudullinen toimivaltainen viranomainen. Joukkoliikenneviranomainen organisoitaisiin kuntien yhteisen toimielimen eli Meri-Lapin ympäristöpalveluiden alaisuuteen, ympäristöterveysjaoston yhteyteen. Jaostossa on jo nykyisin edustettuina kaikki sopijakunnat. Seudullisen kunnallisen joukkoliikenneviranomaisen isäntäkuntana olisi Tornion kaupunki. Meri-Lapin seudullisen toimivaltaisen viranomaisen perustamisen myötä Kemin kaupunki luopuisi kunnallisen joukkoliikenteen toimivaltaisen viranomaisen tehtävistä. Toimivalta-alueen muutoksen olisi kuntien esityksen mukaan tarkoitus tulla voimaan 1.1.2016.

2 Esityksen vaikutukset

Lain tavoitteena on joukkoliikenteen kehittäminen siten, että ihmisten käytettävissä on välttämättömiä jokapäiväisiä liikkumistarpeita vastaavat joukkoliikenteen palvelut koko maassa. Ihmisten liikkuminen tapahtuu kuntarajoista riippumatta, joten liikennepalvelut on tarpeen suunnitella ja toteuttaa seudullisena kokonaisuutena. Kotkan ja Meri-Lapin seudullisten joukkoliikenneviranomaisten perustaminen edistäisi joukkoliikenteen ja muiden henkilöliikennepalveluiden suunnittelemista ja toteuttamista näillä alueilla koko seudun kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Tämä osaltaan edistäisi joukkoliikennelain tavoitteen toteutumista. Lisäksi muutos tukisi kunta- ja palvelurakennemuutuksesta annetun lain (169/2007) mukaisia tavoitteita kaupunkiseutujen kehittämisessä.

Kotkan seudullisen joukkoliikenneviranomaisen tehtäviä hoitaisi Etelä-Kymenlaakson henkilökuljetusyksikkö, joka on toiminut 1.1.2014 alkaen. Jo henkilökuljetusyksikköä perustettaessa sovittiin pidemmän aikavälin tavoitteeksi seudullisen joukkoliikenneviranomaisen perustaminen. Seudullisen joukkoliikenneviranomaisen perustaminen ei lisää joukkoliikenteen järjestämiseen tarvittavan henkilöstön tarvetta.

Perustettavalle Meri-Lapin kuntien joukkoliikenneviranomaiselle siirrettäisiin toimivalta-alueen seutu- ja paikallisliikennettä koskevat tehtävät kunnilta ja Lapin ELY-keskukselta. Joukkoliikenneyksikön tehtäviä hoitamaan palkattaisiin seutulogistikko 1.1.2016 alkaen (uusi virka). Seutulogistikon palkkaamisen myötä voitaisiin turvata riittävät resurssit joukkoliikenteen ja henkilökuljetusten suunnittelu- ja hankintatehtäviin. Nykyisin henkilökuljetus- ja joukkoliikennetehtäviä hoidetaan kunnissa sivutoimisesti, ja osittain hyvinkin niukoilla resursseilla. Kemissä joukkoliikenteeseen liittyviä tehtäviä hoitaa tekninen johtaja ja Torniossa hankintaesimies. Seutulogistikon palkkaaminen vapauttaisi erityisesti heidän resurssiaan muiden töiden hoitamiseen. Muissa perustettavan viranomaisen alueen kunnissa mainittuja tehtäviä hoitavat hallintojohtajat. Niukoista henkilöstöresursseista johtuen joukkoliikenteeseen liittyviä tehtäviä (kuten seutuliiikennetyöryhmän asiantuntijatehtävät, valtionapuhakemusten laadinta ja kustannusseuranta) on ajoittain hoidettu myös ostopalveluna. Ostopalveluiden määrän arvioidaan vähenevän seutulogistikon palkkaamisen myötä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamäärärahoihin tehtyjen leikkausten vuoksi myös Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen henkilöstöresursseja on vähennetty irtisanomisin ja tehtäviä on jaettu asiantuntijoiden kesken uudelleen. Toimivaltamuutoksen seurauksena syntyvä noin 0,2 henkilötyövuoden säästö Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa on osa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toiminnan tehostamista. Säästön arvioidaan realisoituvan aikaisintaan vuoden 2017 aikana.

Meri-Lapin seudullisen joukkoliikenneviranomaisen perustamisesta arvioidaan syntyvän noin 70 000 euron vuosittaiset lisäkustannukset alueen kunnille. Kustannusarvio sisältää seutulogistikon palkan sivukustannuksineen sekä vähäisessä määrin muita organisaatiokustannuksia. Kustannukset jaetaan kuntien kesken asukasluvun suhteessa. Uuden viran perustamisella pyritään tehostamaan henkilökuljetusten suunnittelua ja hankintaa, ja pysäyttämään kuljetuskustannusten jatkuva kasvu. Ilman seudullista osaamista joukkoliikenteen edunvalvontaan sekä alueen erityispiirteiden ja kuljetustarpeiden huomiointiin olisi vaikea osoittaa jatkossa tarvittavia resursseja.

3 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä asianomaisten kuntien aloitteesta.

HE 110/2015 vp

Haminan, Kotkan ja Pyhtään kunnat ovat toimittaneet päätöksensä seudullisen toimivaltaisen viranomaisen perustamisesta liikenne- ja viestintäministeriöön kevään ja kesän 2015 aikana.

Meri-Lapin seudullisen kunnallisen joukkoliikenneviranomaisen perustamista koskevasta esityksestä on pyydetty Meri-Lapin alueen kuntien lausunnot 16.3.2015. Kuntien hyväksymä ja allekirjoittama sopimus sekä esitys joukkoliikennelain muuttamisesta on toimitettu liikenne- ja viestintäministeriöön 28.5.2015.

Hallituksen esitys on ollut lausuntokierroksella 27.7.–4.9.2015. Lausunnon antoivat Kaakkois-Suomen ELY-keskus, Lapin ELY-keskus, Pirkanmaan ELY-keskus, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Helsingin seudun liikenne –kuntayhtymä, Kemin kaupunki, Kokkolan kaupunki, Kuopion kaupunki, Lahden kaupunki, Lappeenrannan kaupunki, Joensuun kaupunki, Porin kaupunki, Savonlinnan kaupunki, Turun kaupunki, Suomen Kuntaliitto, Liikennevirasto ja Linja-autoliitto. Linja-autoliiton lausuntoa lukuun ottamatta kaikissa lausunnoissa puollettiin ehdotusta. Linja-autoliitto totesi lausunnossaan, että viranomaisen toimivalta-alueen olisi syytä kattaa maakunnan kokoiset alueet. Lausuntojen pääasiallinen sisältö on kuvailtu lausuntoyhteenvedossa, joka on luettavissa liikenne- ja viestintäministeriön verkkosivuilla.

4 Voimaantulo

Joukkoliikenteen toimivaltaisten viranomaisten toimivalta-alueen laajeneminen on tarkoituksemukaista ajoittaa kalenterivuoden alkuun. Asiaa on kunnissa valmisteltu siten, että Kotkan ja Meri-Lapin seudulliset toimivaltaiset joukkoliikenneviranomaiset voisivat aloittaa toimintansa vuoden 2016 alussa.

Tämän syyn vuoksi laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

joukkoliikennelain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan joukkoliikennelain (869/2009) 12 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 872/2012, seuraavasti:

12 §

Reittiliikenneluvan myöntävät viranomaiset

Yksinomaan Hyvinkään, Imatran, Kajaanin, Kokkolan, Kouvolan, Lappeenrannan, Mikkelin, Rauman, Riihimäen, Rovaniemen, Salon, Savonlinnan, Seinäjoen tai Vaasan alueella harjoitettavaan reittiliikenteeseen luvan myöntää kyseisen kunnan viranomainen.

Seudullinen kunnallinen viranomainen myöntää luvan yksinomaan toimivalta-alueellaan harjoitettavaan reittiliikenteeseen. Seudullisia kunnallisia viranomaisia ovat:

- 1) Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Keravan, Kirkkonummen, Sipoon ja Vantaan kuntien muodostamalla alueella;
- 2) Hämeenlinnan kaupunki Hattulan, Hämeenlinnan ja Janakkalan kuntien muodostamalla alueella;
- 3) Joensuun kaupunki Joensuun, Kontiolahden ja Liperin kuntien muodostamalla alueella;
- 4) Jyväskylän kaupunki Jyväskylän, Laukaan ja Muuramen kuntien muodostamalla alueella;
- 5) Kotkan kaupunki Haminan, Kotkan ja Pyhtään kuntien muodostamalla alueella;
- 6) Kuopion kaupunki Kuopion ja Siilinjärven kuntien muodostamalla alueella;
- 7) Lahden kaupunki Asikkalan, Hartolan, Heinolan, Hollolan, Hämeenkosken, Kärkölan, Lahden, Nastolan, Orimattilan, Padasjoen ja Sysmän kuntien muodostamalla alueella;
- 8) Meri-Lapin seudullinen kunnallinen joukkoliikenneviranomainen Kemin, Keminmaan, Simon, Tervolan ja Tornion kuntien muodostamalla alueella;
- 9) Oulun kaupunki Iin, Kempeleen, Limingan, Lumijoen, Muhoksen, Oulun ja Tyrnävän muodostamalla alueella;
- 10) Porin kaupunki Harjavallan, Kokemäen, Nakkilan, Porin ja Ulvilan kuntien muodostamalla alueella;
- 11) Tampereen kaupunki Kangasalan, Lempäälän, Nokian, Oriveden, Pirkkalan, Tampereen, Vesilahden ja Ylöjärven kuntien muodostamalla alueella;

HE 110/2015 vp

12) Turun kaupunki Kaarinan, Liedon, Naantalin, Raision, Ruskon ja Turun kuntien muodostamalla alueella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 _____.

Helsingissä 5 päivänä marraskuuta 2015

Pääministeri

Juha Sipilä

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner

Laki

joukkoliikennelain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan joukkoliikennelain (869/2009) 12 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat
laissa 872/2012, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

12 §

Reittiliikenneluvan myöntävät viranomaiset

Reittiliikenneluvan myöntävät viranomaiset

Yksinomaan Hyvinkään, Imatran, Kajaa-
nin, *Kemin*, Kokkolan, *Kotkan*, Kouvolan,
Lappeenrannan, Mikkelin, Rauman, Riihi-
mäen, Rovaniemen, Salon, Savonlinnan, Sei-
näjoen tai Vaasan alueella harjoitettavaan
reittiliikenteeseen luvan myöntää kyseisen
kunnan viranomainen.

Seudullinen kunnallinen viranomainen
myöntää luvan yksinomaan toimivalta-
alueellaan harjoitettavaan reittiliikenteeseen.
Seudullisia kunnallisia viranomaisia ovat:

1) Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä
Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Keravan,
Kirkkonummen, Sipoon ja Vantaan kuntien
muodostamalla alueella;

2) Hämeenlinnan kaupunki Hattulan, Hä-
meenlinnan ja Janakkalan kuntien muodos-
tamalla alueella;

3) Joensuun kaupunki Joensuun, Kon-
tiolahden ja Liperin kuntien muodostamalla
alueella;

4) Jyväskylän kaupunki Jyväskylän, Lau-
kaan ja Muuramen kuntien muodostamalla
alueella;

5) Kuopion kaupunki Kuopion ja Siilinjär-
ven kuntien muodostamalla alueella;

6) Lahden kaupunki Asikkalan, Hartolan,
Heinolan, Hollolan, Hämeenkosken, Kärkö-
län, Lahden, Nastolan, Orimattilan, Padasjo-
en ja Sysmän kuntien muodostamalla alueel-
la;

Yksinomaan Hyvinkään, Imatran, Kajaa-
nin, Kokkolan, Kouvolan, Lappeenrannan,
Mikkelin, Rauman, Riihimäen, Rovaniemen,
Salon, Savonlinnan, Seinäjoen tai Vaasan
alueella harjoitettavaan reittiliikenteeseen lu-
van myöntää kyseisen kunnan viranomainen.

Seudullinen kunnallinen viranomainen
myöntää luvan yksinomaan toimivalta-
alueellaan harjoitettavaan reittiliikenteeseen.
Seudullisia kunnallisia viranomaisia ovat:

1) Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä
Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Keravan,
Kirkkonummen, Sipoon ja Vantaan kuntien
muodostamalla alueella;

2) Hämeenlinnan kaupunki Hattulan, Hä-
meenlinnan ja Janakkalan kuntien muodos-
tamalla alueella;

3) Joensuun kaupunki Joensuun, Kon-
tiolahden ja Liperin kuntien muodostamalla
alueella;

4) Jyväskylän kaupunki Jyväskylän, Lau-
kaan ja Muuramen kuntien muodostamalla
alueella;

5) *Kotkan kaupunki Haminan, Kotkan ja
Pyhtään kuntien muodostamalla alueella;*

6) Kuopion kaupunki Kuopion ja Siilinjär-
ven kuntien muodostamalla alueella;

HE 110/2015 vp

7) Oulun kaupunki Iin, Kempeleen, Limingan, Lumijoen, Muhoksen, Oulun ja Tyrnävän muodostamalla alueella;

8) Porin kaupunki Harjavallan, Kokemäen, Nakkilan, Porin ja Ulvilan kuntien muodostamalla alueella;

9) Tampereen kaupunki Kangasalan, Lempäälän, Nokian, Oriveden, Pirkkalan, Tampereen, Vesilahden ja Ylöjärven kuntien muodostamalla alueella;

10) Turun kaupunki Kaarinan, Liedon, Naantalin, Raision, Ruskon ja Turun kuntien muodostamalla alueella.

7) Lahden kaupunki Asikkalan, Hartolan, Heinolan, Hollolan, Hämeenkosken, Kärkölän, Lahden, Nastolan, Orimattilan, Padasjoen ja Sysmän kuntien muodostamalla alueella;

8) *Meri-Lapin seudullinen kunnallinen joukkoliikenneviranomaisen Kemin, Kemimaan, Simon, Tervolan ja Tornion kuntien muodostamalla alueella;*

9) Oulun kaupunki Iin, Kempeleen, Limingan, Lumijoen, Muhoksen, Oulun ja Tyrnävän muodostamalla alueella;

10) Porin kaupunki Harjavallan, Kokemäen, Nakkilan, Porin ja Ulvilan kuntien muodostamalla alueella;

11) Tampereen kaupunki Kangasalan, Lempäälän, Nokian, Oriveden, Pirkkalan, Tampereen, Vesilahden ja Ylöjärven kuntien muodostamalla alueella;

12) Turun kaupunki Kaarinan, Liedon, Naantalin, Raision, Ruskon ja Turun kuntien muodostamalla alueella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .
